

Eesti Teaduste Akadeemia
Kohtu 6 10130 Tallinn
akadeemia@akadeemia.ee

29. september 2026 nr 2-10/2049

Akadeemikukandidaadi esitamise esildis

Lugupeetud Teaduste Akadeemia juhatus

Tuginedes Tallinna Ülikooli senati 28. septembri 2026 otsusele nr 55 esitame akadeemikukandidaadiks filosoofia valdkonnas filosoofia teeneka professori Tõnu Viigi.

Tõnu Viik (1968) on üks Eesti silmapaistvamaid filosoofe, kelle teadustöö põhivaldkonnad on fenomenoloogia, kultuurifilosoofia ja filosoofia ajalugu. Tema teadustöö keskseks ja omanäoliseks panuseks on kultuurisõltelise tähendusloome fenomenoloogiline käsitus. Selle lähtekohaks on küsimus, kuidas kollektiivselt ja ajalooliselt kujunenud tähendusloome vahendid (kultuurikeeled, sümboolsed vormid, ühiskondlikud normatiivid) osalevad individuaalse kogemuse kujunemises ning mõjutavad seda, millisena maailm meile kogemuses avaneb. Viigi välja töötatud kultuurifenomenoloogia peamine postulaat seisneb selles, et kuigi tähendusloome protsess ammutab oma psüühilise energia individuaalsest teadvusest, on suur hulk tähendusloome aluseks olevaid struktuure kollektiivsed ja ajaloolised. Need kollektiivsed struktuurid toimivad individuaalse tähendusloome protsessi seisukohalt n-ö kultuurikeelena, mis kujundavad olulisel määral individuaalse tähendusloome tulemusi, muudavad meie maailmakogemuse kultuurisõlteliseks ning teevad meist ühe või teise kogukonna liikme. Seda teoreetilist lähtekohta on ta edasi arendanud kollektiivsete ja poliitiliste emotsioonide, keelelise mõtlemise, tehnoloogia, õnne, armastuse ja populistliku poliitika fenomenoloogilistes käsitlustes.

Tema programmiline artikkel fenomenoloogilise platvormi laiendamise vajadusest kultuurisõltelise kogemuse uurimiseks on avaldatud ajakirjas *Humana Mente* 2016. aastal, ning selle metodoloogilise platvormi enim tsiteeritud rakendused puudutavad maastikutaju (2011) ja inimeste emotsionaalseid suhteid robotitega (2020). Tõnu Viik on ka rahvusvahelise teadusorganisatsiooni Society for Phenomenology and Media juhatuse liige ning on pidanud kultuurifenomenoloogia teemal loenguid ja ettekandeid mitmel pool maailmas. Teda seob koostöö Kyoto Ülikooli Inimkonna Tuleviku Instituudiga (*Institute for the Future of Human Society*), kus uuritakse inimsuhete võimalusi tehnoloogilistes kontekstides.

Teise olulise suuna Tõnu Viigi kirjutistest moodustavad kultuuri mõistet ja filosoofiat käsitlevad uurimused, sh eesti kultuuri mõiste analüüs. Ta kaitses doktorikraadi 2003. aastal Emory Ülikoolis Hegeli kultuurifilosoofiat käsitleva väitekirjaga, ning on hiljem kirjutanud kultuuri mõistest, kultuurilisest pöördest humanitaarteadustes ja kultuuri uurimise

meetoditest. Samuti on Tõnu Viigil olnud oluline roll Eesti filosoofia õpetamisel ja teadusliku järelkasvu kujundamisel. Tema juhendamisel on kaitstud kuus doktoritööd nii Tallinna Ülikoolis kui ka välismaal.

Tõnu Viik on ka pikalt panustanud Eesti kõrghariduse ja teaduse institutsionaalsesse arengusse. Ta oli aastatel 2004–2007 Eesti Humanitaarinstituudi rektor, juhtis seejärel Tallinna Ülikooli Humanitaarteaduste instituuti ning oli aastatel 2021–2026 Tallinna Ülikooli rektor. Ta osales Tallinna Ülikooli loomises ning on oma erinevates juhtimisrollides tegelenud nii akadeemiliste üksuste arendamise, ülikooli juhtimise kui ka Eesti haridus- ja teaduspoliitikaga. Tema sulest on ajakirjanduses ilmunud hulk artikleid, mis käsitlevad teaduse ja hariduse rolli ühiskonnas, ning ta juhtis 2024. aastal ETAGi korraldatud teaduspoliitika konverentsi Riigikogus „Teadus kui Eesti arengumootor (XI).

Tõnu Viik on aktiivselt tegelenud filosoofiliste teadmiste vahendamise ja populariseerimisega erinevates formaatides. Ta on kirjutanud saatesõnu mitmele filosoofilise teose eestikeelsele väljaandele, avaldanud arvukalt filosoofilise kirjanduse arvustusi ning panustanud õpikute ja õppematerjalide koostamisse, sh kirjutanud põhikooli- ja gümnaasiumiõpikutesse kultuuri, eetika ja ühiskonna teemasid käsitlevaid peatükke. Samuti on ta kirjutanud filosoofilistel teemadel meedias, esinenud raadios ja televisioonis.

Tõnu Viigi teadusteemade mitmekülsus, pikaajaline juhtimiskogemus ning suutlikkus kõnetada avalikkust annavad talle head eeldused osaleda aktiivselt Eesti Teaduste Akadeemia tegevuses. Rektoritöö ning pikaajaline koostöö Riigikogu, Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Rektorite Nõukoguga on andnud talle põhjaliku kogemuse teadus- ja kõrghariduspoliitika küsimustes ning suhtluses poliitiliste otsustajatega. See looks head eeldused panustamiseks muu hulgas Teaduste Akadeemia teaduse ja kõrghariduse komisjoni töösse.

Samuti on Tõnu Viik rektorina aktiivselt arendanud Tallinna Ülikooli rahvusvahelisi suhteid. Lisaks koostööle Euroopa ja Põhja-Ameerika ülikoolide ning ülikoole ühendavate organisatsioonidega on ta loonud ja arendanud sidemeid Kaug- ja Lähis-Ida ning Aafrika ülikoolidega. Tema rahvusvaheline kogemus ja lai kontaktivõrgustik võimaldaksid tal sisuliselt panustada ka Teaduste Akadeemia rahvusvahelise koostöö arendamisse. Tema kogemus avalikus suhtluses ja ühiskondlikult kõnekate teemade käsitlemisel võiks ühtlasi toetada Akadeemia nähtavust ja kohalolu Eesti avalikkuses.

Eelnevast tulenevalt peame Tõnu Viiki vääriliseks kandidaadiks Teaduste Akadeemia liikme kohale.

Lugupidamisega,

(allkirjastatud digitaalselt)

Priit Reiska
rektor